

«Ο ουρανός στην επιστήμη, τη μουσική, και τη λογοτεχνία»
Ελληνογαλλική εκδήλωση - Αφιέρωμα στη σύνδεση τέχνης και επιστήμης

Με αφορμή τη συμπλήρωση ενός χρόνου από τον θάνατο του Μίκη Θεοδωράκη στις 2 Σεπτεμβρίου 2021, οι Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, το Ινστιτούτο Αστροφυσικής του ΙΤΕ και το Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος διοργανώνουν στο Ηράκλειο Κρήτης την εκδήλωση **«Ο ουρανός στην επιστήμη, τη μουσική, και τη λογοτεχνία»** η οποία θα πραγματοποιηθεί την **Παρασκευή 9 Σεπτεμβρίου και ώρα 18:30** στην **«Πειραματική Σκηνή» του Πολιτιστικού Συνεδριακού Κέντρου Ηρακλείου.**

Ως εισαγωγή στον γενικό προβληματισμό του ανθρώπου για το άγνωστο και το απόμακρο, το οποίο γίνεται εμφανές σε όλους μας μετά τη δύση του ήλιου στον έναστρο ουρανό, στην εκδήλωση θα παρουσιαστούν μερικά από τα αστρονομικά παράδοξα του κόσμου που μας περιβάλλει, καθώς και οι προσωπικότητες και το διεθνώς γνωστό και αναγνωρισμένο μουσικό και συγγραφικό έργο δύο μεγάλων τέκνων της Κρήτης και της Ελλάδας, του Θεοδωράκη και του Καζαντζάκη, και οι τρόποι με τους οποίους αυτοί επηρεάστηκαν τόσο από τη θέση μας στο σύμπαν όσο και από την παραμονή τους στη Γαλλία.

Ο Μίκης Θεοδωράκης χρησιμοποίησε τη σύνθεση στη μουσική, τη λογοτεχνία, την πολιτική, καθώς και στον χώρο του στοχασμού, με την προσδοκία ότι η τέχνη και η επιστήμη μπορούν και πάλι, όπως παλαιά, να συμπράξουν δημιουργικά. Ταξίδεψε πολλές φορές από τη Γη στον ουρανό και πάλι πίσω στη Γη και ξανά στον ουρανό – μια ζωή το ίδιο δρομολόγιο. Ο Μίκης Θεοδωράκης δεν ταξίδεψε μόνο μεταξύ ουρανού και γης ψάχνοντας το φυλαγμένο μυστικό της αρμονίας, αλλά αναγκάστηκε για πολιτικούς λόγους να εγκαταλείψει την Ελλάδα τη δεκαετία του '50, η οποία όμως αποδείχθηκε ιδιαίτερα δημιουργική. Έφυγε για σπουδές στο Παρίσι, βραβεύθηκε και έγινε διεθνώς γνωστός για το συμφωνικό του έργο.

Αντίστοιχα βιώματα είχε μερικές δεκαετίες νωρίτερα ο Νίκος Καζαντζάκης, ο οποίος πέρασε τα πρώτα του χρόνια στη γαλλική πρωτεύουσα ως σπουδαστής, και επανήλθε σε μια από τις πιο δημιουργικές του περιόδους στην Αντίμπ, όταν τόσο οι πολιτικές του απόψεις του αλλά και αυτές για «τα θεία» και τον ρόλο της οργανωμένης θρησκείας δημιούργησαν σημαντικές δυσκολίες στη ζωή του στην Ελλάδα.

Με αφορμή τη σύνδεση Τέχνης και Επιστήμης, η συγκεκριμένη εκδήλωση θα παρουσιάσει μια σύνθεση των παραπάνω.

Την εκδήλωση θα προλογίσουν οι:

- Βασίλης Χαρμανδάρης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Διευθυντής Ινστιτούτου Αστροφυσικής ΙΤΕ
- Nicolas Eybaliñ, Σύμβουλος Συνεργασίας και Μορφωτικής Δράσης της Πρεσβείας της Γαλλίας και Διευθυντής του Γαλλικού Ινστιτούτου Ελλάδος

Ομιλητές:

- David Elbaz, αστροφυσικός, ειδικός στον σχηματισμό και την εξέλιξη των γαλαξιών, διευθυντής ερευνών στο Τμήμα Αστροφυσικής της Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας και Εναλλακτικών Μορφών Ενέργειας (CEA) της Γαλλίας
- Αναστασία Γεωργάκη, Καθηγήτρια, Πρόεδρος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ
- Θεοδόσης Τάσιος, Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ και συγγραφέας

Στην εκδήλωση θα τραγουδήσει η Δρ. Φιόρη Αναστασία Μεταλληνού, με συνοδεία στο πιάνο από τον Χρήστο Νταούλα.

«Ο ουρανός στην επιστήμη, τη μουσική, και τη λογοτεχνία»
Ελληνογαλλική εκδήλωση - Αφιέρωμα στη σύνδεση τέχνης και επιστήμης

Το σύμπαν στο έργο του Μίκη Θεοδωράκη και του Νίκου Καζαντζάκη

- **Απόσπασμα από το βιβλίο *Συμπαντική αρμονία, μουσική και επιστήμη***

Ο άνθρωπος αυτός ταξίδεψε πολλές φορές από τη Γη στον ουρανό και πάλι πίσω στη Γη και ξανά στον ουρανό – μια ζωή το ίδιο δρομολόγιο. Μίλησε νωρίς και εξακολουθεί να μιλά μυστικά με τη Μούσα – εξοργιστική για πολλούς εύνοια της Θεάς στους συνθέτες. Νοσταλγικά πάντοτε επέστρεφε στη Γη και στη χαρά της ζωής και με μελωδίες, στίχους, κείμενα και δημόσιες πράξεις μάς αφηγείται τί «είδε» και τί «άκουσε» στους ουρανούς του νου του – εκεί που τον βύθιζε η εκρηκτική φαντασία του. Θέλει, όπως κάποιοι βασανισμένοι πρόγονοί του, να φωτίσει λίγο ακόμη τη γκρίζα Γη. Ειδικά σήμερα που το γκρίζο και η στάχτη απειλούν, όσο ποτέ πριν, τη ζωή στον πλανήτη.

Ένωθε, όμως, ξένος και στον ουρανό και στη Γη. Ο ίδιος βέβαια για την σκληρή δεκαετία (1939-1949), παρά τις εκ των υστέρων οδυνηρές αποκαλύψεις και απομυθοποιήσεις, θα πει χωρίς περιστροφές ότι:

«...ο δρόμος που ακολούθησα υπήρξε δική μου επιλογή. Κανείς δεν με παρέσυρε. Κανείς δεν με ξεγέλασε... Έτσι, η Μακρόνησος υπήρξε δική μου επιλογή. Στην Ελλάδα του 1948-49 δεν μπορού να δω πουθενά αλλού τον εαυτό μου... Είχα αποφασίσει να ακολουθήσω ως το τέρμα τον δρόμο της Συμπαντικής Αρμονίας, που για μένα είχε πάρει τη μορφή της Μουσικής... [που] δεν ήταν νότες στο χαρτί και ήχοι στην ορχήστρα. Ούτε διανοητικά παιχνίδια. Ήταν ο άλλος εαυτός μου που έπρεπε να βρω, γιατί αυτός κρατούσε φυλαγμένο το μυστικό της Αρμονίας».

Παρά την εκ των υστέρων διεθνή αναγνώριση του Μίκη Θεοδωράκη, νομίζω ότι αυτός παραμένει ξένος, ανέστιος, μοναχικός, δημιουργικός και συνεχίζει το ίδιο δρομολόγιο εκεί και εδώ – η ίδια πάντα περιπλάνηση, η αναζήτηση, η αμφιβολία, τα σκληρά σαν πέτρα ερωτήματα, η σύνθεση, το ίδιο πάντα αμάραντο αίτημα: μια πιο υποφερτή, πιο δίκαιη, πιο ελεύθερη, πιο αρμονική ζωή. Για όλους. Γνωρίζει, βέβαια, όπως τονίζει στον παρόντα τόμο, ότι πρόκειται για ένα ακατανόητο «...Παιχνίδι χωρίς αρχή και τέλος, χωρίς νόημα ή σκοπό», ή ότι πρόκειται για τη «μόνη αλήθεια», τη «δωρεά της ζωής για τη ζωή», που δεν είναι παρά ένα «μεγάλο αστείο», μια ζωή «...που πρέπει να την ταξιδέψεις ηδονικά, ειρηνικά, φιλικά, όμορφα, ουσιαστικά» και ελεύθερα – μια «οριστική» ελευθερία που του χάρισε η έντονη επαφή του με την Κρήτη.

- **Ο Νίκος Καζαντζάκης στο έργο του *Ασκητική* αναφέρει:**

«Έρχομαστε από μια σκοτεινή άβυσσο· καταλήγουμε σε μια σκοτεινή άβυσσο· το μεταξύ φωτεινό διάστημα το λέμε Ζωή. Ευτύς ως γεννηθούμε, αρχίζει κι η επιστροφή· ταυτόχρονα το ξεκίνημα κι ο γυρισμός· κάθε στιγμή πεθαίνουμε. Γι' αυτό πολλοί διαλάλησαν: Σκοπός της ζωής είναι ο θάνατος. Μα κι ευτύς ως γεννηθούμε, αρχίζει κι η προσπάθεια να δημιουργήσουμε, να συνθέσουμε, να κάμουμε την ύλη ζωή· κάθε στιγμή γεννιόμαστε. Γι' αυτό πολλοί διαλάλησαν: Σκοπός της εφήμερης ζωής είναι η αθανασία. Στα πρόσκαιρα ζωντανά σώματα τα δυο τούτα ρέματα παλεύουν: α) ο ανήφορος, προς τη σύνδεση, προς τη ζωή, προς την αθανασία· β) ο κατήφορος, προς την αποσύνδεση, προς την ύλη, προς το θάνατο.»